

This question paper contains 4 printed pages!

A—110—2018

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Third Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2018

(CBCS/New Pattern)

MILITARY SCIENCE

Paper V

(Modern Warfare)

(MCQ + Theory)

(Friday, 12-10-2018)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

10

1. (1) Two nation ..... means war.

(A) Conflict

(B) Co-operation

(C) Treaty

(D) Balance

दोन राष्ट्रातील ..... म्हणजे युद्ध होय.

(अ) संघर्ष

(ब) सहकार्य

(क) तह

(ड) संतुलन

(2) ..... is one of the causes of war.

(A) Mobility

(B) Concentration

(C) Administration

(D) Threat

..... हे एक युद्धाचे कारण आहे.

(अ) शीघ्रता

(ब) केंद्रीकरण

(क) प्रशासन

(ड) भीती

P.T.O.

WT

(2)

A—110—20

- (3) ..... is one of total war.
(A) Arab-Israel War (1948-1949)
(B) Arab-Israel War (1973)
(C) First World War (1914-1918)
(D) All of the above
..... हे एक पूर्ण युद्ध आहे.
(अ) अरब-इजरायल युद्ध (1948-1949)
(ब) अरब-इजरायल युद्ध (1973)
(क) पहिले महायुद्ध (1914-1918)
(ड) वरीलपैकी सर्व
- (4) ..... warfare is related to electronic signal.
(A) Limited (B) Total
(C) Chemical (D) Electronic
इलेक्ट्रॉनिक सिग्नल हे ..... युद्धपद्धतीशी संबंधित आहे.
(अ) मर्यादीत (ब) पूर्ण
(क) रासायनिक (ड) इलेक्ट्रॉनिक
- (5) ..... is developed in nuclear weapons.
(A) India (B) America
(C) Pakistan (D) All of these
..... राष्ट्रांनी आण्विक शास्त्रास्त्रे ही विकसित केलेली आहेत.
(अ) भारत (ब) अमेरिका
(क) पाकीस्थान (ड) यापैकी सर्व
- (6) ..... was responsible for Second World War.
(A) Sunzu (B) Henry Lloyd
(C) Clausewitz (D) Hitler
..... हा दुसऱ्या महायुद्धास जबाबदार होता.
(अ) सांजु (ब) हेनरी लॉयड
(क) क्लॉजविट्स् (ड) हिटलर

- (7) ..... is Limited War.
- (A) 1948 India-Pakistan War
 (B) 1962 India-China War
 (C) 1965 India-Pakistan War
 (D) All of the above
- ..... हे मर्यादीत युद्ध आहेत.
- (अ) 1948 चे भारत-पाकीस्थान युद्ध
 (ब) 1962 चे भारत-चीन युद्ध
 (क) 1965 चे भारत-पाकीस्थान युद्ध
 (ड) वरीलपैकी सर्व
- (8) In which year Nuclear War was fought ?
- (A) 1945 (B) 1955
 (C) 1965 (D) 1975
- कोणत्या वर्षी आण्विक युद्ध लढाई गेले ?
- (अ) 1945 (ब) 1955
 (क) 1965 (ड) 1975
- (9) Which weapon is related to Chemical Warfare ?
- (A) Mustard Gas (B) Syrin
 (C) Tear Gas (D) All of these
- कोणती शस्त्रसामग्री रासायनिक युद्ध पद्धतीशी संबंधित आहे ?
- (अ) मस्टर्ड गॅस (ब) सरीन
 (क) टीयर गॅस (ड) यापैकी सर्व
- (10) Which warfare is related to Climate Change ?
- (A) Electronic (B) Environmental
 (C) Limited (D) Nuclear
- हवामानातील बदल हा कोणत्या युद्ध पद्धतीशी संबंधित आहे ?
- (अ) इलेक्ट्रॉनिक (ब) पर्यावरणीय
 (क) मर्यादित (ड) आण्विक

WT

(4)

A—110—2018

Theory

2. Explain scope of war. 10
युद्धाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss on the 1945 Nuclear War.

1945 च्या आण्विक युद्धाबद्दल चर्चा करा.

3. Write in detail Conventional Warfare. 10
पारंपारीक युद्ध पद्धतीबद्दल सविस्तर लिहा.

Or

(किंवा)

Explain environmental warfare.

पर्यावरणीय युद्धपद्धती स्पष्ट करा.

4. Write short notes on any two of the following : 10

- (i) Effect of War
(ii) Development of Nuclear Warfare
(iii) Limited War
(iv) Components of Electronic Warfare.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) युद्धाचे परिणाम
(ii) आण्विक युद्धपद्धतीचा विकास
(iii) मर्यादित युद्ध
(iv) इलेक्ट्रॉनिक्स युद्धपद्धतीचे घटक.

This question paper contains 2 printed pages]

A—49—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Third Semester) (Regular) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(CBCS/New Pattern)

MILITARY SCIENCE

Paper V

(Modern Warfare)

(Wednesday, 16-10-2019)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the meaning and causes of war.

युद्धाचा अर्थ व कारणे स्पष्ट करा.

15

Or

(किंवा)

Explain the meaning, aims and objectives of chemical warfare.

रासायनिक युद्धपद्धतीचा अर्थ, ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

2. Explain the meaning and concept of conventional warfare.

पारंपारिक युद्धपद्धतीचा अर्थ व संकल्पना स्पष्ट करा.

15

Or

(किंवा)

Discuss on the development of Nuclear Warfare.

आण्विक युद्धपद्धतीच्या विकासावर चर्चा करा.

P.T.O.

WT

(2)

A—49—2019

3. Write short notes on :

धोडक्यात टिपा लिहा :

5

(A) Any one :

(i) Effect of War

(ii) Environmental Warfare.

(अ) कोणताही एका :

(i) युद्धाचे परिणाम

(ii) पर्यावरणीय युद्धतंत्र.

5

(B) Any one :

(i) Limited War

(ii) Electronic Warfare.

(ब) कोणताही एका :

(i) मर्यादीत युद्ध

(ii) इलेक्ट्रॉनिक युद्धपद्धती.

This question paper contains 2 printed pages!

A—19—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Third Semester) (Regular) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(CBCS/New Pattern)

MILITARY SCIENCE

Paper V

(Modern Warfare)

(Wednesday, 16-10-2019)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. — (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the meaning and causes of war.

15

युद्धाचा अर्थ व कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the meaning, aims and objectives of chemical warfare.

रासायनिक युद्धपद्धतीचा अर्थ, ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

2. Explain the meaning and concept of conventional warfare.

15

पारंपारिक युद्धपद्धतीचा अर्थ व संकल्पना स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss on the development of Nuclear Warfare.

आण्विक युद्धपद्धतीच्या विकासावर चर्चा करा.

P.T.O.

WT

(2)

A—49—2019

3. Write short notes on :

थोडक्यात टिपा लिहा :

(A) Any one :

(i) Effect of War

(ii) Environmental Warfare.

(अ) कोणताही एका :

(i) युद्धाचे परिणाम

(ii) पर्यावरणीय युद्धतंत्र.

(B) Any one :

(i) Limited War

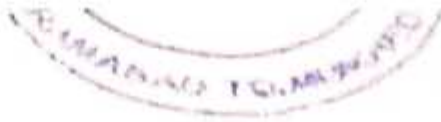
(ii) Electronic Warfare.

(ब) कोणताही एका :

(i) मर्यादीत युद्ध

(ii) इलेक्ट्रॉनिक युद्धपद्धती.

This question paper contains 4 printed pages]

B—126—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Third Semester) (Backlog) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(New Course)

MILITARY SCIENCE

Paper V

(Modern Warfare)

(MCQ + Theory)

(Wednesday, 16-10-2019)

Time—2 Hours

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Maximum Marks—40

- N.B. :—**
- (i) Attempt All questions.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
  - (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

1. (i) The cause of war is ..... .
- (A) Political
  - (B) Social
  - (C) Economic
  - (D) All of these
- युद्धाची ..... ही कारणे आहेत.
- (A) राजकीय
  - (B) सामाजिक
  - (C) आर्थिक
  - (D) यापैकी सर्व
- (ii) ..... is one of the principles of war.
- (A) Security
  - (B) Peace
  - (C) Treaty
  - (D) Weapons
- ..... हे एक युद्धाचे तत्व आहे.
- (A) सुरक्षा
  - (B) शांतता
  - (C) तह
  - (D) शस्त्रास्ते
- (iii) ..... is limited war
- (A) 1962 Indo-China War
  - (B) 1971 Indo-Pak War
  - (C) 1999 Kargil War
  - (D) All of the above

10

P.T.O.

..... हे मर्यादित युद्ध आहे.

- (A) 1962 चे भारत-चाँन युद्ध
 (B) 1971 चे भारत-पाकिस्तान युद्ध
 (C) 1999 चे कारगिल युद्ध
 (D) यापैकी सर्व

(iv) Nuclear war was fought in the A.D. ....

- (A) 1745 (B) 1845
 (C) 1914 (D) 1945

इ.स. .... मध्ये आण्विक युद्ध लढले गेले.

- (A) 1745 (B) 1845
 (C) 1914 (D) 1945

(v) ..... is father of chemical warfare.

- (A) Fritz Haber (B) William Ramsay
 (C) Louis Pasteur (D) John Ramsay

..... हे रासायनिक युद्धपद्धतीचे जनक आहेत.

- (A) फ्रेड्रिच हॅबर (B) विल्यम रामसे
 (C) लुईस पस्तेजर (D) जॉन रामसे

(vi) Which warfare related to global warming ?

- (A) Environmental (B) Limited
 (C) Electronic (D) None of these

ग्लोबल वॉर्मिंग-द्वयामानातील बदल हा कोणत्या युद्धपद्धती संबंधी आहे ?

- (A) पर्यावरणीय (B) मर्यादीत
 (C) इलेक्ट्रॉनिक (D) यापैकी नाही

(vii) Electromagnetic spectrum is part of which warfare ?

- (A) Chemical (B) Nuclear
 (C) Conventional (D) Electronic

इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक स्पेक्ट्रम (विद्युतचुंबकीय) हे कोणत्या युद्धपद्धतीचा भाग आहे ?

- (A) रासायनिक (B) आण्विक
 (C) पारंपारिक (D) इलेक्ट्रॉनिक

- (viii) Tear gas is element of which warfare ?
 (A) Limited (B) Total
 (C) Chemical (D) None of these

'अशु गैस' ही कोणत्या युद्धपद्धतीचा घटक आहे.

- (A) मर्यादीत (B) सर्वकष
 (C) रासायनिक (D) यापैकी नाही

- (ix) Which of Nation having nuclear power ?

- (A) India (B) Pakistan
 (C) China (D) All of these

कोणते राष्ट्र हे अण्वस्त्रधारी आहे ?

- (A) भारत (B) पाकिस्तान
 (C) चीन (D) यापैकी सर्व

- (x) Which one of total war ?

- (A) First World War — 1914 to 1918
 (B) Indo-China War — 1962
 (C) Indo-Pak War — 1971
 (D) Kargil War — 1999

कोणते एक पूर्ण युद्ध आहे :

- (A) पहिले महायुद्ध — 1914-1918
 (B) भारत-चीन युद्ध — 1962
 (C) भारत-पाकीस्तान युद्ध — 1971
 (D) कारगील युद्ध — 1999

Theory

2. Explain causes of War.

10

युद्धाची कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write in detail on 1945 nuclear war.

1945च्या आण्विक युद्धाबद्दल सविस्तर लिहा.

P.T.O.

3. Explain conventional warfare.
पारंपारिक युद्धपद्धती स्पष्ट करा.

10

Or
(किंवा)

Explain environmental warfare.
पर्यावरणीय युद्धपद्धती स्पष्ट करा.

4. Write short notes on any two of the following :

10

- (i) Principle of War
- (ii) Limited War
- (iii) Electronic Warfare
- (iv) Concept of Nuclear Warfare.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) युद्धाची तत्वे
- (ii) मर्यादीत युद्ध
- (iii) इलेक्ट्रॉनिक युद्धपद्धती
- (iv) आण्वीक युद्धपद्धतीची संकल्पना.

SWAMI VIVEKANAND MAHAVIDYALAYA
MUKRAMABAD TO. MUKHED, DIST. NANDED
College code 152

Name of the Examination : Summer Examination – 2020			
Name of Subject:		MILITARY SCIENCE	
Class:	BA Second Year	Semester :	III
Paper title and Paper no (as examination per time table):		Modern Warfare - V (CB.S)	
Time:	01 Hours	Date:	02/12/2020
Maximum Marks:		40	

N.B. :- i) Attempt All questions
ii) All questions carry equal marks.
i) सर्व प्रश्न सोडवा.
ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1.	दोन राष्ट्रातील .....महणजे युद्ध होय.
A	संघर्ष
B	सहकार्य
C	तह
D	संतुलन
2	यापैकी कोणते युद्धाचे तत्वे आहे?
A	जागतीक सुरक्षा
B	सुरक्षा
C	राष्ट्रीय सुरक्षा
D	यापैकी नाही
3	.....हे एक युद्धाचे कारण आहे.
A	शीघ्रता
B	केंद्रीकरण
C	प्रशासन
D	भीती
4	'आपत्ती' ही कोणत्या युद्धपध्दतीशी संबंधीत आहे.
A	पर्यावरणीय
B	रासायनिक
C	मर्यादीत
D	सर्वकष

5	पुढीलपैकी मर्यादित युद्धाचे कारण नाही.
A	शीघ्रता
B	सीमावाद
C	धार्मिक व जातीय संघर्ष
D	हस्तक्षेप
6	खालीपैकी एक सर्वकष युद्धाचा घटक आहे.
A	बळाचा हिशोबी वापर
B	वैज्ञानिक व तांत्रिक घटक
C	नैतिक ठसा
D	वरीलपैकी नाही
7	.....हा दूसऱ्या महायुद्धा जबाबदार होता.
A	हेन्सी लॉयड
B	संतजू
C	हिटलर
D	क्लाजविट्स
8	टमेरिकेने जपानच्या हिरोशिमा शहरावर कोणत्या दिवशी अणुबॉम्बचा हल्ला केला होता.
A	9 ऑगस्ट 1945
B	18 जुलै 1945
C	6 ऑगस्ट 1945
D	20 ऑक्टोबर 1950
9	भारताने पहिली अनुचाचणी कोठे घेतली?
A	पोखरण
B	राजस्थान
C	गुजरात
D	कच्छ
10	.....हे मर्यादित युद्ध आहेत.
A	1962 भारत-चीन युद्ध
B	1965 भारत-पाकीस्तान युद्ध
C	1999 कारगील युद्ध
D	वरील सर्व

11	.....राष्ट्राची आण्विक शास्त्रास्त्रे ही विकसित केलेली आहेत.	
	A	भारत
	B	अमेरिका
	C	पाकौस्तान
	D	यापैकी सर्वा
12	रासायनिक साधनांचे मुख्य किती प्रकार आहेत?	
	A	तिन
	B	चार
	C	पाच
	D	सहा
13	खालीलपैकी एक रासायनिक युद्धाचा घटक आहे.	
	A	एक्टिनो माइसिटरा
	B	बॅक्टेरिया
	C	रिकेट सिओ
	D	टॉक्सिक
14	खालीलपैकी एक इलेक्टॉनिक युद्धाचे साधन नाही.	
	A	रेडिओ लहरी
	B	विषाणू
	C	रडार
	D	क्ष-किरण
15	इलेक्टॉनिक युद्धतंत्रातील साधने किती प्रकारात विभागण्यात आलेली आहेत?	
	A	चार
	B	दोन
	C	आठ
	D	सहा
16	अमेरिकेने कोणत्या वर्षात सुपरटिअर गॅसचे संशोधन केले?	
	A	1919
	B	1945
	C	1950
	D	1928

17	पुढील पैकी एक पारंपारिक शस्त्रास्त्र आहे.	
	A	पणवुडी
	B	रडार
	C	क्षेपणास्त्र
	D	बंदूक
18	कोणत्या वर्षी चीनने पहिली अणुस्फोट चाचणी केली?	
	A	1950
	B	1960
	C	1964
	D	1974
19	भारतामध्ये अणुउर्जा प्रकल्प कोठे आहे?	
	A	तारापूर
	B	कुंडाकूलम
	C	कलपक्कम
	D	वरील सर्व
20	रासायनिक शस्त्र प्रतिबंध संघटनेचे किती सदस्य आहेत?	
	A	193
	B	192
	C	117
	D	52
21	भारताचा पहिला उपग्रह कोणता आहे?	
	A	भास्कर
	B	आर्यभट्ट
	C	जी सॅट-30
	D	रिसॅट-2 वी आर-1
22	कोणत्या वर्षी इलेक्ट्रॉनिक युद्ध पध्दतीचा प्रथम वापर करण्यात आला?	
	A	1982
	B	1945
	C	1991
	D	1999

23	'ब्रामो बॅंझाइल साईनाइट' कोणत्या युध्दाशी संबंधित आहे?	
	A	जैविक युध्दपध्दती
	B	मर्यादित युध्दपध्दती
	C	रासायनिक युध्दपध्दती
	D	मनसशास्त्रीय युध्दपध्दती
24	'तुम्हाला शांतता हवी असेल तर युध्दाला समजून घेणे आवश्यक आहे' असे कोणी म्हटले आहे?	
	A	लिडिल हार्ट
	B	कार्ल होशोफर
	C	मॅकिंडर
	D	ए.टी.महान
25	हवामाणतील बदल ग्लोबल वॉर्मिंग हा कोणत्या युध्दपध्दती संबंधी आहे?	
	A	मर्यादित
	B	पर्यावरणीय
	C	इलेक्ट्रॉनिक
	D	रासायनिक
26	विद्युतचुम्बकीय(इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक स्पेक्ट्रम) हे कोणत्या युध्दपध्दतीचा भाग आहे?	
	A	इलेक्ट्रॉनिक
	B	आण्विक
	C	रासायनिक
	D	पर्यावरणीय
27	खालील पैकी एक सर्वकष युध्दाचा परिणाम नाही.	
	A	करांमध्ये वाढ
	B	सोने निर्यातीत वाढ
	C	वेतनात वाढ
	D	राष्ट्रीय साधन संपत्तीवर नियंत्रण
28	युध्दाचे प्रमुख तत्वे किती आहेत?	
	A	चार
	B	आठ
	C	दहा
	D	सहा

29	खालील पैकी एक मर्यादित युद्धाचा घटक आहे.
A	अचानक कृती
B	वि-केंद्रीकरण
C	शस्त्रास्त्रे
D	टाकमक कार्यवाही
30	अमेरिकेने प्रथम अणुस्फोट चाचणी कोणत्या दिवशी केली?
A	6 ऑगस्ट 1945
B	18 जुलै 1945
C	9 ऑगस्ट 1945
D	1 ऑक्टोबर 1950
31	खालील पैकी एक मर्यादित युद्धाचा घटक नाही.
A	ध्येय
B	शस्त्रास्त्रे
C	अणुबॉम्ब
D	भौगोलिक क्षेत्र
32	खालील पैकी एक पारंपारिक शस्त्रास्त्रे आहे.
A	क्षेपणास्त्र
B	हॅड्रोजन बॉम्ब
C	नेपॉन बॉम्ब
D	धनुष्य बाण
33	जागतिक शांतता व सुरक्षितता प्रस्थापित करण्यासाठी कोणती संघटना कार्य करित आहे?
A	नाटो
B	सार्क
C	युरोपियन युनियन
D	युनो
34	उपग्रह हे कोणत्या युद्धाशी संबंधित आहे?
A	मानसशास्त्रीय
B	आण्विक
C	जैविक
D	इलेक्ट्रॉनिक

35	खालील पैकी एक 'ऑन डार' व्यक्तीचे संकेत आहेत.
A	नझी-नसे-तुन
B	कार्ल क्लॉड डोव्हिट्स
C	स्पाईकमन
D	डूहेट
36	पर्यावरणीय युद्धामुळे देशावर कोणते परिणाम होतात?
A	अधिक परिणाम
B	पर्यावरणावर परिणाम
C	प्रतिमावरील परिणाम
D	दरील पैकी सर्व
37	_____ हे एक पूर्ण युद्ध आहे.
A	अरब-इजरायल युद्ध 1948-1949
B	अरब-इजरायल युद्ध 1973
C	पहिले महायुद्ध 1914-1918
D	दरील पैकी सर्व
38	इलेक्ट्रॉनिक युद्धाच्या सर्वप्रथम वापर कोणत्या युद्धात करण्यात आला होता.
A	चीकॉट
B	इराक-अमेरिका युद्ध
C	जिपसनाम युद्ध
D	कोरियन युद्ध
39	युद्धाची किती कागमे आहेत?
A	दहा
B	आठ
C	पाच
D	तीन
40	इलेक्ट्रॉनिक युद्धामध्ये कोणत्या गोष्टीला विशेष महत्व दिले जाते?
A	वास्तविक लढाई
B	शस्त्र पुरवठा प्रणाली
C	युद्धात मित्र देशाचे सहकार्य
D	टेमाकणी

Instruction / सूचना / :-

- Follow the detail instructions given on OMR Sheet
- ओ एम आर शीट वर सूचनांचे पालन करावे.

Q.1 Which of the following gas is more in percentage in the air ?
हवेमध्ये खालील पैकी कोणत्या वायूचे प्रमाण सर्वात जास्त आहे?

152

A) Nitrogen gas नायट्रोजन वायू

C) Carbon dioxide gas कार्बन डायऑक्साईड वायू

B) Water Vapours बाष्प (हवेतील पाण्याचे प्रमाण)

D) Oxygen gas ऑक्सिजन वायू

Q.2 Which of the following year 'Environment Protection Act' implements ?
पर्यावरण संरक्षण कायदा कोणत्या वर्षी लागू करण्यात आला?

152

A) 2002 2002

C) 1986 1986

B) 1977 1977

D) 1971 1971

Q.3 World Environment day celebrates on .....
जागतिक पर्यावरण दिन साजरा करतात?

152

152

A) 1 मार्च २२

C) 3 एप्रिल २२

B) 2 डिसेंबर ०२

D) 4 जून ०५

Q.4 On which of the following years 'Environment & Development Conference' held at Rio De Janeiro ?
खालील पैकी कोणत्या वर्षी पर्यावरण आणि विकास वर रिओ दि जानेरो येथे परिषद झाली?

A) 1992 1992

C) 1972 1972

B) 2002 2002

D) 1986 1986

Q.5 'World Habitat Day' celebrates on .....
जागतिक निवासस्थान (वस्तीस्थान) दिन साजरा करतात?

152

152

A) 1 ऑक्टोबर ०५

C) 3 ऑक्टोबर ०४

B) 2 ऑक्टोबर ०३

D) 4 ऑक्टोबर २४

Q.6 During photosynthesis tree produce....
वृक्ष, प्रकाश संश्लेषण दरम्यान ..... तयार करतात?

152

152

A) Oxygen ऑक्सिजन

C) Nitrogen नायट्रोजन

B) Carbon dioxide कार्बन डायऑक्साईड

D) Carbon monoxide कार्बन मोनोऑक्साईड

Q.7 Forest prevent 'soil erosion' by binding soil particles in their ....
जंगलाने खालील पैकी कोणत्या वृक्ष शाखेमुळे 'जमिनीची धुप' रोकल्या जाते?

152

A) Stem पनाचे देठ

C) Roots मुळे (वृक्षाचे)

B) Leaves पाने (वृक्षाचे)

D) Buds कव्या

Q.8 Which of the following is the reason of desertification .....
वाळवंटीकरणाने खालील पैकी कोणते कारण आहे?

152

A) Deforestation जंगलतोड

C) Mining खणन

11076 2020

ration : 40
min.

- Overgrazing अतिचराई D) All the above वरिल सर्व 152
- Q.9 Biomass energy can be obtained from 152 152
'जैव ऊर्जा' खातील पैकी कोणत्या कोळशापासून मिळवली जाते?
C) Urban waste शहरी कचरा
D) All the above वरिल सर्व
- Q.10 Which of the following types of coal has maximum calorific value ? 152 152
'खातील पैकी कोणत्या कोळशाच्या प्रकाराचे जास्त उष्मांक-मुल्य आहे?
A) Anthracite अँथ्रासाईट C) Lignite लिग्नाईट
B) Bituminous बिटूमिनस D) Wood Coal लाकडी कोळसा
- Q.11 For the formation of 'Inch of soil' ..... years required. 152 152
'एक इंच माती तयार होण्यासाठी' ..... वर्ष लागतात?
A) 10 years १० वर्ष C) 200 years २०० वर्ष
B) 50 years ५० वर्ष D) None of the above वरिल पैकी कोणतेही नाही
- Q.12 Energy flow in an ecosystem is 152 152
'परिसंस्थेमध्ये उर्जेचा प्रवाह' ..... असतो ?
A) One way flow एक मार्गी C) Both A & B दोन्ही अ आणि ब
B) Two way flow द्वी मार्गी D) None of the above वरिल पैकी नाही
- Q.13 'Silent Valley' is the only tropical rain forest in India is locted in ..... state 152 152
'सायलेंट व्हॅली' (शांत-देरी) जी एकमेव उष्णकटीबंधीय जंगल (पावसाळी) भारतात ..... राज्यात आहे?
A) Kashmir काश्मीर C) Uttar Pradesh उत्तरप्रदेश
B) Madhya Pradesh मध्यप्रदेश D) Kerala केरळा
- Q.14 How many types of main grassland ecosystems are 152 152
मुख्य गवताळ परिसंस्था किती प्रकारच्या आहेत?
A) Two दोन C) Four चार
B) Three तीन D) Eight आठ
- Q.15 Which of the following is types of tropical grassland ecosystem ? 152 152
'खातील पैकी कोणती उष्णकटीबंधीय गवताळ परिसंस्था आहे ?
A) Pampas पाम्पस C) Steppes स्टीपीज
B) Savannas सव्हाना D) Prairies प्रायरीज
- Q.16 There are ..... types of main desert ecosystems exists 152 152
..... प्रकारच्या मुख्य वाळवंटी परिसंस्था अस्तीत्वात आहेत?
A) Three तीन C) Eight आठ
B) Four चार D) Two दोन
- Q.17 The term 'ecosystem' was first coined by 152 152
'परिसंस्था' ही संज्ञा प्रथम ..... यांनी काढली?
A) Earnst Haeckel अर्नेस्ट हेकेल C) E. P. Odum इ पी ओडम
B) A. G. Tansley ए जी टान्सले D) None of the above वरिल पैकी नाही
- Q.18 Estuaries have the following characteristics 152 152
'इक्षरी' (ज्यामध्ये भरती येते, जाते) त्या खालील गुणधर्म आहेत-
A) Fresh and salt water ताजे आणि क्षारयुक्त पाणी C) High productivity जास्त उत्पादकता
B) Rich biodiversity विपुल जैवविविधता D) All the above वरिल सर्व

e Janeiro

Which of these are the 'Values of biodiversity'?

ल पैकी कोणते जैवविविधतेची मुल्ये आहेत?

- Fuel Value इंधन मुल्य
Social Value सामाजिक मुल्य

- C) Ethical Value नैतिक मुल्य
D) All the above वरिल सर्व

152

152

Which of these is an example of Fresh Water ecosystem ?

या पाण्याची परिसंस्था याचे खालील पैकी कोणते उदाहरण आहे?

- Pond ecosystem तलाव परिसंस्था (डबके)
Lake ecosystem सरोवर परिसंस्था

- C) River water ecosystem नदी परिसंस्था
D) All the above वरिल सर्व

152

..... is / are types of biodiversity.

..... हा/हे प्रकार आहेत जैवविविधतेचे

- Genetic diversity जनुकिय वैविध्य
Species diversity प्रजाती विविधता

- C) Ecosystem diversity परिसंस्था विविधता
D) All of these वरिल सर्व

152

152

How many types of mammal species are there in India ?

तामध्ये सस्तन प्राण्यांच्या किती प्रजाती आहेत?

- 1) 1200 1200
3) 350 350

- C) 453 453
D) 182 182

152

152

..... types of bird species in India.

..... हे पक्षी प्रजातीचे प्रकार भारतात आहेत?

- 1) 1200 1200
3) 350 350

- C) 182 182
D) 453 453

152

152

A species is said to be ..... when it is not seen in the wild for last 50 years.

ज्या ५० वर्षांपासून आढळून न आलेल्या प्रजातीला ..... म्हणतात.

- 1) Endanger species धोक्यात आलेल्या प्रजाती
3) Vulnerable species असुरक्षित प्रजाती

- C) Extinct species विलुप्त प्रजाती
D) Rare species दुर्मिळ प्रजाती

152

152

A species said to be ..... when its number has been reduced to critical level.

प्रजातीची संख्या कमी होत 'गंभीर' अवस्थेपर्यंत आलेल्या आहेत अशा प्रजातींना ..... प्रजाती म्हणतात.

- A) Endanger species धोक्यात आलेल्या प्रजाती
B) Vulnerable species असुरक्षित प्रजाती

- C) Rare species दुर्मिळ प्रजाती
D) Extinct species विलुप्त प्रजाती

152

152

Which of the following is not a 'biogeographic' habitat of India ?

खालील पैकी कोणते जीवभूगोलीक वस्तीस्थान (निवासस्थान) हे भारतात नाही.

- A) Himalayan Habitat हिमालयन निवासस्थान
B) Western Ghat पश्चिम घाट

- C) Sunderbans habitat सुंदरबन निवासस्थान
D) Desert habitat वाळवंट निवासस्थान

152

Western ghats are very rich in endemic species of .....

पश्चिम घाट मध्ये ..... ही प्रजाती विपूल प्रमाणात स्थानविशिष्ट प्रजाती आहे?

- A) Birds पक्षी
B) Lions सिंह

- C) Amphibians उभयचर
D) Turtles कासव

152

152

Which of the following is an extinct species?

- A) Dugong डुगॉंग प्रजाती
B) Great Indian bustard माळढोक

- C) Dodo डोडो
D) Red panda रेड पांडा

152

152

'Kaziranga' National Park is famous for .....

3/18/2021

काशीरंगा राष्ट्रीय उद्यान ..... साठी प्रसिद्ध आहे ? 152 152
A) One-horned rhino एकशिगी गेंडा C) Tiger वाघ
B) Hangul हंगुल D) Elephant हत्ती

Q.30 Dissolved oxygen in water in comes from 152 152
पाण्यामध्ये ओक्सिजन वायू विसर्जित होतो ..... पासून
A) Photosynthesis of Aquatic plants C) None of these दोन्हीही नाही
पाण्यातील वनस्पतींचे प्रकाशसंश्लेषण D) Both A & B दोन्ही अ व ब
B) Atmosphere वातावरण

Q.31 Bhopal gas tragedy occurred due to leakage of 152 152
भोपाळ गॅस त्रासदी हि ..... वायू गळतीमुळे झाली?
A) MIC एम .आय .सी C) SO₂ सल्फर डॉयऑक्साईड
B) DDT डी .डी .टी D) Dioxis डायऑक्सीन

Q.32 The point on a fault at which the first movement occur during earthquake is called 152
भुकंपा दरम्यान पहिली-हलचल ज्या बिंदूला होते त्या बिंदूला ..... म्हणतात?
A) Center point केंद्रबिंदू C) Fracture भेग पडणे
B) Epicenter भुकंपकेंद्र D) None of the above कोणतेही नाही

Q.33 Chernobyl nuclear accident occurred at chernobyl on dated 152 152
चर्नोबील परमानु अणुघात घडला चर्नोबील मध्ये दि .....
A) 36640 २४ एप्रिल २००० C) 3 December 1983 ३ डिसेंबर १९८३
B) 31528 २६ एप्रिल १९८६ D) 23 April 1984 २३ एप्रिल १९८४

Q.34 In day time, what is the standard level of noise in industrial area ? 152 152
दिवसा औद्योगिक वसाहती मध्ये ध्वनी प्रदूषणाचे मानक काय आहे ?
A) 75 dB (decibel) ७५ डीबी (डेसिबल) C) 45 dB (decibel) ४५ डीबी (डेसिबल)
B) 55 dB (decibel) ५५ डीबी (डेसिबल) D) 50 dB (decibel) ५० डीबी (डेसिबल)

Q.35 The organisms who feed directly on producers are called as 152 152
जे जीव थेट उत्पादकावर जगतात त्यांना ..... प्राणी म्हणतात?
A) herbivores शाकाहारी प्राणी C) carnivores मांसाहारी प्राणी
B) omnivores सर्वभक्षी प्राणी D) decomposers विघटक प्राणी

Q.36 Sardar Sarovar Dam is situated on river Narmada and is spread over 152 152
नर्मदा नदी वरील सरदार सरोवर धरण ..... राज्यात पसरलेले आहे?
A) Two States दोन राज्य C) Three States तीन राज्य
B) Four States चार राज्य D) Five States पाच राज्य

Q.37 Earth day celebrates on 152 152
पृथ्वी दिन साजरा करतात .....
A) 37288 फेब्रुवारी ०२ C) April - 22 एप्रिल २२
B) March - 21 मार्च २१ D) 44682 मे २२

Q.38 'World Population Day' celebrates on 152 152
जागतिक लोकसंख्या दिवस साजरा करतात .....
A) 40725 जुलै - १९ C) June - 8 जून - ०८
B) June - 5 जून - ०५ D) None वरिल पैकी नाही

Q.39 When annual rainfall is below normal & less than evaporating ..... conditions are created 152
जेव्हा पाऊस वार्षिक सरासरीच्या व बाष्पीभवनापेक्षा कमी होतो तेव्हा ..... परिस्थिती निर्माण होते?
A) C)

10:00 to 11:00 Faculty of Humanities

B.A. Second Year

B.A. (III Sem.) Examinations

Examination - Winter 2020

Subject: MILITARY SCIENCE

Paper No. : V

Chhatrapati Shivaji Maharaj as a Nation Builder - V (CBCS NEW)

Cluster Code - 114

Date : 13/03/2021

Time : 10:00 To 11:00AM

Time-01 Hours

Maximum Marks: 40

N.B. : (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal Marks.

(iii) Use OMR Answer Sheet.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) OMR उत्तर पत्रिकेचा वापर करा

1. मराठा सत्तेच्या उदयाची कारणे कोणती?
A) मुस्लीम सत्तेचा दाढता प्रभाव
B) हिंदु संस्कृतीचा ऱ्हास
C) स्वराज्याची स्थापना
D) वरील पैकी सर्व
2. अहमदनगर येथे निजामशाहीची स्थापना कोणी केली?
A) अहमदशाहा
B) अनार बरीद
C) निझाम पहिला
D) औरंगजेब
3. निजामशाहीचा कर्तबगार बजीर किंवा प्रधानमंत्री यांचे नाव काय होते.
A) फतहउल्ला
B) नलीक अंबर
C) अल्लाउद्दिन खिलजी
D) मुल्तफाखान
4. शिवाजी महाराजांचा जन्म केव्हा व कोणत्या किल्ल्यावर झाला?
A) इ.स. 1614 मध्ये तोरणा किल्ला
B) इ.स. 1640 मध्ये रायगड किल्ला
C) इ.स. 1630 मध्ये शिवनेरी किल्ला
D) इ.स. 1690 मध्ये राजगड किल्ला
5. शहाजी राज्यांच्या मोठ्या मुलाचा मृत्यु कोणत्या लढाईत झाला?
A) कनकगिरीची लढाई
B) प्रतापगडची लढाई
C) सुरतेची लढाई
D) पाणीपतची लढाई
6. राजमाता जिजाबाई यांचा जन्म कोठे झाला?
A) पुणे जिल्ह्यातील जुन्नर
B) नगर जिल्ह्यातील चौडी
C) नागपूर जिल्ह्यातील रामटेक
D) बुलढाणा जिल्ह्यातील सिदखेड
7. जावळीचा संघर्ष कोणामध्ये झाला?
A) आदिलशाहा व शिवाजी राजे
B) निझाराजे जयसिंग व शिवाजी राजे
C) यशवंतराव मोरे व शिवाजी राजे
D) वरिल पैकी नाही

11/12/2020

EW)

1:00AM

Marks: 40

दादोजी कोंडदेव यांचा मृत्यु कोणत्या वर्षी झाला?

- A) इ.स. 1630
C) इ.स. 1650

- B) इ.स. 1647
D) इ.स. 1655

शिवाजी महाराजांनी स्वराज्य स्थापनेची शपथ कोणत्या किल्ल्यावर घेतली?

- A) रायशेर
C) रायगड

- B) शिवनेरी
D) प्रतापगड

10. शिवाजी महाराजांनी अफजल खानाचा वध कोणत्या वर्षी केला?

- A) इ.स. 1657
C) इ.स. 1669

- B) इ.स. 1660
D) इ.स. 1659

11. शिवाजी महाराजांनी सुस्तेची लुट कोणत्या वर्षी केली?

- A) इ.स. 1660
C) इ.स. 1664

- B) इ.स. 1659
D) इ.स. 1648

12. मिर्जा राजे जयसिंग कोणत्या सत्तेत सरदार होते?

- A) कुतुबशाही
C) निजामशाही

- B) मोगलशाही
D) बरिदशाही

13. पुरंदरचा तह कोणामध्ये झाला?

- A) मिर्जारजे जयसिंग आणि शिवाजी महाराज
C) शाहिस्तेखान आणि शिवाजी महाराज

- B) आदिलशाहा आणि शाहाजीराजे भोसले
D) चंद्रराव मोरे आणि शिवाजी महाराज

14. बरिदशाहीची राजधानी कोणती होती?

- A) गोवळकोंडा
C) बिदर

- B) बिजापूर
D) औरंगाबाद

15. शिवाजी महाराजांनी प्रामुख्याने कोणत्या युद्धपध्दतीचा अवलंब केलेला आहे?

- A) आक्रमक युद्धपध्दती
C) उघड युद्धपध्दती

- B) मर्यादित युद्धपध्दती
D) गनिमी युद्धपध्दती

16. शिवकालीन किल्यांचे प्रकार किती आहेत?

- A) सहा
C) तीन

- B) दोन
D) चार

17. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी शाहिस्तेखानावर कोणत्या वर्षी हल्ला केला होता.

- A) 5 एप्रिल 1663
C) 28 जानेवारी 1660

- B) 10 जानेवारी 1659
D) 30 सप्टेंबर 1664

18. खालील पैकी एक अफजलखानाचा वकिल आहे?

- A) गोपीनाथपंत
C) सय्यद बंडा

- B) कृष्णाजी भास्कर
D) वरिल पैकी नाही

ल्ला
कल्ला

दखेड

वाजी राजे

19. पुढील पैकी एक प्रतापगडाच्या लढाईशी संबंधित नाही.
 A) सय्यद बंधू
 B) जिवामाहाला
 C) संभाजी कायती
 D) बाजीप्रभू
20. शिवाजी महाराजांनी प्रतापगडाच्या लढाईत कोणत्या राज्याचा वापर केला होता?
 A) दानपट्टा
 B) कटवार
 C) वाघनथे
 D) भाला
21. शिवाजी महाराजांच्या राज्यव्यवस्थेत कोणत्या मंडळाचा समावेश होता?
 A) अष्टप्रधान
 B) गुप्तद्वार
 C) लष्करी
 D) खरील पैकी नाही
22. खालील पैकी कोणता जलदुर्ग आहे.
 A) प्रतापगड
 B) जंजीरा
 C) रायगड
 D) सिंहगड
23. पुढील पैकी एक शिवकालीन सागरी सत्ता आहे.
 A) ग्रिक
 B) निझाम
 C) शिंदी
 D) मोगल
24. छत्रपती शिवाजी राजांच्या आरमार प्रमुख कोण होता?
 A) बाजीप्रभू देशपांडे
 B) मल्हारराव होळकर
 C) तानाजी मालुसरे
 D) कान्होजी आंग्रे
25. आदिलशाहिची राजधानी कोणती होती?
 A) निजामबाद
 B) विजापूर
 C) मिर्झापूर
 D) औरंगाबाद
26. चंद्रराव मोरे हा किंताब कोणत्या घराण्याला देण्यात आला होता?
 A) जायळी
 B) मावळ
 C) सुरत
 D) मुळशी
27. पुरंदरच्या तहात शिवाजी राज्यांनी किती किल्ले मोगलांना दिले?
 A) 15 किल्ले
 B) 20 किल्ले
 C) 23 किल्ले
 D) 25 किल्ले
28. अलेक्झेंडरची मोहिम कशासाठी होती.
 A) हिंदुस्थान जिंकण्यासाठी
 B) महाराष्ट्र जिंकण्यासाठी
 C) काश्मीर जिंकण्यासाठी
 D) जग जिंकण्यासाठी
29. कोणत्या वर्षी शिवाजी महाराज आणि मोगल यांच्यात पहिला संघर्ष निर्माण झाला?
 A) 14 एप्रिल 1656
 B) 30 एप्रिल 1656
 C) 21 जुलै 1658
 D) 21 जून 1660

30. फारसी शिवाजी महाराजांची राज्याची होती

- A) लखनऊ
B) रायगड
C) अहमदनगर
D) लिहगड

31. शिवाजी महाराजांच्या लष्करात खालील रजा दलाचा समावेश नव्हता

- A) घोडदर
B) पायदर
C) रथदर
D) आरमार

32. कर्नाटक मोहिमेवर जाण्यापूर्वी शिवाजी राज्याची आपली जहागिरीची जबाबदारी साभाळण्यासाठी कोणती विदुशी केली होती?

- A) कृष्णजी भास्कर
B) दादोजी कौडदेव
C) लालजी गुरुतरे
D) मेसाजी पालकर

33. शिरजालिन पुणे जहागिरीत किती माळव्यांचे प्रदेश होते?

- A) तहा
B) आठ
C) दहा
D) बारा

34. शिवाजींनी संरक्षण आणि शत्रुचा विमोड करण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या किल्ल्यांना महत्व दिले

- A) खोरी किल्ले
B) भूईकोट किल्ले
C) घाटवटी किल्ले
D) वरिल पैकी सर्व

35. शाहेनखे खान लालमहलात किती वर्षे तळठोकुण होता.

- A) एक
B) तिन
C) चार
D) सहा

36. नोगलानी सुरतेच्या संरक्षणाची जबाबदारी कोणावर सोपविली होती?

- A) सुबेदार जयसिंग राठोड
B) सरदार नामदार खान
C) सुबेदार इनायत खान
D) किल्लेदार फिरंगोजी नरसाळा

37. बहिजी नाईक कोणत्या लष्करी विभागाशी संबंधीत आहे.

- A) घोडदर
B) अंगरक्षक
C) रस्तद
D) गुप्तहेर

38. शिवाजी राज्यांचा स्वराज्यभिर्षेक कोणत्या वर्षी झाला?

- A) इ.स. 1660
B) इ.स. 1674
C) इ.स. 1678
D) इ.स. 1680

39. शिवाजी महाराजांच्या लष्करात कोणत्या बाबीला विशेष महत्व होते.

- A) साधेपणा
B) नैतिकता
C) शिस्त
D) वरिल पैकी सर्व

40. बडी बेगम साहेबा कोणत्या लढाईशी संबंधीत आहे.

- A) प्रतापगडाची लढाई
B) जायजीची लढाई
C) सुरतेची लुट
D) पुरंदरचा तह

CG-11-2020

WINTER EXAM 2020

Subject Name : SA-14_Military Science-India's National Security--(DSE-I) - IX-(CBCS)_V

Date : 16/03/2021

Instruction / सूचना / :-

- Follow the detail instructions given on OMR Sheet
- ओ एम आर वरील सर्व सूचनांचे पालन करावे.

- Q.1 National security including in 152 152
 ..... हे राष्ट्रीय सुरक्षासमाविष्ट होतात
 A) life [जीवन] C) property [संपत्ती]
 B) liberty [स्वातंत्र्य] D) All of above [सर्व]
- Q.2 National values related to 152 152
 ..... शी संबंधित राष्ट्रीय मूल्ये आहेत
 A) National Security [राष्ट्रीय सुरक्षा] C) Defence [संरक्षण]
 B) Attack [हल्ला] D) Ideology [विचारश्रणी]
- Q.3 Which of related National Power ? 152 152
 राष्ट्रीयशक्ती कशाशी संबंधित आहे
 A) International Race [आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा] C) National Security [राष्ट्रीय सुरक्षा]
 B) International Dominance [आंतरराष्ट्रीय वर्चस्व] D) International peace [आंतरराष्ट्रीय शांतता]
- Q.4 National security concept is 152 152
 राष्ट्रीय सुरक्षाची संकल्पना ..... आहे
 A) General [सामान्य] C) Thought [अवघड]
 B) Simple [साधी] D) Complicated [गुंतागुंतीची]
- Q.5 Who was the first National Security advisor? 152 152
 पहिले राष्ट्रीय सुरक्षा सल्लागार कोण होते
 A) M. K. Pannikar [एम. के. पणिकर] C) M. K. Narayan [एम. के. नारायण]
 B) Brijesh Mishra [ब्रिजेश मिश्रा] D) J. M. Dixit [जे. एम. दक्षित]
- Q.6 Current period in India's National Security advisor 152
 भारताचे राष्ट्रीय सुरक्षा सल्लागार म्हणून ..... कार्यरत आहेत
 A) Ajit Dhobal [अजित डावेल] C) J. N. Dixit [जे. एन. दक्षित]
 B) Jayshankar [जयशंकर] D) Amert Sen [अर्मत्य सेन]
- Q.7 National Integrity Related to with 152 152
 राष्ट्रीय अखंडता कशाशी संबंधित आहे
 A) Collective Security [सामूहीक सुरक्षा] C) National Security [राष्ट्रीय सुरक्षा]
 B) Balance of Power [सत्ता संतुलन] D) Global Security [जागतिक सुरक्षा]
- Q.8 ..... is Natural resources. 152 152
 ..... हे नैसर्गिक संपत्ती आहेत
 A) Minerals [खनिज पदार्थ] C) Power and Energy [शक्ती आणि ऊर्जा]
 B) D)

- Q 10. Food Production [खाद्य उत्पादन] All of above [यातील सर्व]
- Q 11. _____ one of National Power's Element 152 152
हे एक राष्ट्रीय शक्तिचा घटक आहे
A) Military Power [सैनिकी शक्ति]
B) International Peace [अंतरराष्ट्रीय शांतिता]
- Q 12. _____ is one of related Geographical Elements 152 152
हे भौगोलिक घटकंशी संबंधित आहे
A) Leader [नेतृत्व]
B) Ideology [दिचारसंपी]
- Q 13. Which Nation is challenging India's Security 152 152
खालीलपैकी कोणते राष्ट्र भारताच्या सुरक्षेला आव्हान देत आहे
A) Pakistan [पाकिस्तान]
B) Maldeep [मालदीव]
- Q 14. Indian military operation 152 152
भारतीय लष्कराकडून ..... कार्यवाही झालेल्या आहेत
A) Meghdut [मेघदुत]
B) Operation Fawn [ऑपरेशन फॉव्हन]
- Q 15. Which of the following is a threat to National Security ? 152 152
खालीलपैकी राष्ट्रीय सुरक्षेला धोका कोणता आहे
A) Terrorism [दहशतवाद]
B) International Organisation [अंतरराष्ट्रीय संगठन]
- Q 16. _____ is Akash 152 152
आकाश _____ आहे
A) Tank [रजगाडी]
B) Submarine [सापडूडी]
- Q 17. _____ are respected Name related India's missile programme. 152 152
_____ हे एक आदरार्थी नेतृत्व भारतीय क्षेपणास्त्र कार्यक्रमाशी संबंधित आहे
A) Dr. A. P. J. Abdul Kalam [डॉ. एपीजे. अब्दुल कलाम]
B) Pranab Mukherjee [प्रणव मुखर्जी]
- Q 18. Naxalism challenges is to following. 152 152
नक्षलवाद कायचे आव्हान आहे
A) Internal Security [अंतर्गत सुरक्षा]
B) Imbalance Development [असंतुलीत विकास]
- Q 19. What is important for National Security ? 152 152
राष्ट्रीय सुरक्षेसाठी काय महत्त्वपूर्ण आहे
A) General leadership [साधारण नेतृत्व]
B) People's Government Co-operation [जनता-सरकारमध्ये सहकार्य]
- Q 20. Which of these seas is South India ? 152 152
भारताच्या दक्षिणेला कोणते महासागर आहे

- A)Bhumade [भूमध्य] C)Indian Ocean [हिंदी महासागर]
B)Atlantic [अटलांटिक] D)Pacific [पॅसिफिक]
- Q.19 ..... issues India's internal security.
..... भारतीय अंतर्गत-सुरक्षाचे मूद्दे आहेत
A)Over population [वाढती लोकसंख्या] C)Poverty [दारिद्र्य]
B)Corruption [भ्रष्टाचार] D)All of above [यातील सर्व]
- Q.20 ..... way of Naxalism Action.
नक्षलवादी कार्यवाही ..... माध्यमातून होतात
A)Kidnaping [पळविणे] C)Government with Co-operation [सासनाला सहकार्य]
B)Migration [स्थलांतर] D)All of above [सर्व]
- Q.21 Which way of terrorism spread ?
कोणत्या मार्गाने दहशतवाद-पसरत आहे
A)Attack security [सुरक्षेवर हल्ला] C)Kidnaping [पळविणे]
B)Bomb attack [बॉम्ब हल्ले] D)All of above [सर्व]
- Q.22 Which event in Maharashtra Terrorism ?
महाराष्ट्रात कोणती दहशतवादी घटना झाली
A)26/11 Mumbai attack [२६/११ मुंबईवरील हल्ला] C)Parliament on attack [पार्लिमेंटवरील हल्ला]
B)Akshardham Mandhir Attack [अक्षरधाम मंदिरावरील हल्ला] D)Sukama [सुकमा]
- Q.23 Who one of the Nation India with border sea.
भारताची सागरी सीमा कोणत्या राष्ट्राशी संलग्न आहे
A)Iraq [इराण] C)Sri Lanka [श्रीलंका]
B)Afghanistan [अफगाणिस्तान] D)Russia [रशिया]
- Q.24 Which of the following is an issues related to National Security ?
खालीलपैकी राष्ट्रीय सुरक्षेशी संबंधित मूद्दे आहेत
A)Province disputes [प्रांतवाद] C)Boundary disputes [सीमावाद]
B)Language debate [भाषावाद] D)All of above [वरील सर्व]
- Q.25 Which major organization advises the PMO in terms of National Security ?
राष्ट्रीय सुरक्षेच्या संदर्भात कोणती मूख्य संघटना पीएमओला-सेल्ला देते
A)NSC [एनएससी] C)RAW [रॉ]
B)CBI [सीबीआय] D)CID [सीआयडी]
- Q.26 Which of the following is Naxalised state ?
खालीलपैकी नक्षलग्रस्त-राज्य कोणते
A)Telangana [तेलंगाना] C)Chhattisgarh [छत्तीसगड]
B)Bihar [बिहार] D)All of above [वरील सर्व]
- Q.27 Which of the following Maharashtra in district are Naxali movement ?
महाराष्ट्रातील कोणते जिल्हे-नक्षलवादी चळवळीशी संबंधित आहेत
A)Gadhchiroli [गडचिरोली] C)Panvel [पनवेल]
B)Raipur [रायपूर] D)Kolhapur [कोल्हापूर]
- Q.28 Which Nation related wagher border ?
- वाघा सीमा- कोणत्या-राष्ट्राशी संदर्भित आहेत
A)India-Pakistan [भारत- पाकिस्तान] C)India-Bhutan [भारत- भूटान]

- B) India-China [भारत- चीन] D) None of these [कोई नहीं] 152 152
- Q.29 Who foreign Minister of India ?
भारतातील परराष्ट्रीय मंत्री कोण आहेत
A) Kam Singh [करण सिंग]
B) Jay Shankar [जयशंकर] C) Navistambhar [नविशंभर प्रसाद]
D) P. Naudhia [पीएल नाथू] 152 152
- Q.30 Which of the following is an tangible element of National power ?
खालीलपैकी कोणता राष्ट्रीय शक्तीचा स्थायी घटक आहे
A) Geographical [भौगोलीक] C) Location [स्थान हा घटक नाही]
B) Size [आकार] D) All of the above [सगळेही] 152 152
- Q.31 Which of the following is an intangible element of National power ?
खालीलपैकी कोणता राष्ट्रीय शक्तीचा अस्थायी घटक आहे
A) Leadership [नेतृत्व] C) Ideology [विचलक्षण] 152 152
B) Moral [मनोधर्म] D) All of above [सगळेही] 152 152
- Q.32 Which Nation with India's open border
भारताची कोणत्या राष्ट्राशी खुली सीमा आहे
A) Nepal [नेपाळ] C) Maldeap [मालद्वीप] 152 152
B) Sri Lanka [श्रीलंका] D) Iran [इराण] 152 152
- Q.33 Important National element in 21st Century ?
हा २१ व्या शतकातील महत्त्वपूर्ण राष्ट्रीय घटक आहे
A) Logistics [पूरवठा] C) Organisation [संगठन] 152 152
B) Science and Technology [विज्ञान आणि तंत्रज्ञान] D) Military Group [सैन्य गट] 152 152
- Q.34 India's Land border with ..... Nation.
भारताच्या ..... राष्ट्राशी भूसीमा आहे
A) Sri Lanka [श्रीलंका] C) Pakistan [पाकिस्तान हा चुकीचा] 152 152
B) Maldeap [मालद्वीप] D) Kuwait [कुवैत] 152 152
- Q.35 ..... one organisatoin of terrorism ?
..... ही संघटना दहशतवादी आहे
A) People Warriors Group [पिपल्स वॉरिअर्स ग्रूप] C) Red Group [रेड ग्रुप] 152 152
B) Jaish-E-Mohammed [जैश- ए- महंमद] D) All of above [सगळेही] 152 152
- Q.36 One operation Indian army in 2016 ?
भारतीय भूदलाने २०१६ साली ऑपरेशन केले
A) Bluestar [ब्ल्युस्टार] C) Pawan [पवन हा सजिकत स्ट्राईक] 152 152
B) Vijay [विजय] D) Surgical Strike [सजिकत स्ट्राईक] 152 152
- Q.37 Identify terrorism attack.
दहशतवादी हल्ले या ठिकाणी झाले
A) Uri [उरी] C) 26/11 Mumbai [२६/११ मुंबई] 152 152
B) Pulwama [पूलवामा] D) All of above [सगळेही] 152 152
- Q.38 India-Pakistan conflict one issues.
भारत- पाकीस्तान यांच्यातील वाद या मूद्यावरून आहे
A) Galwan [गलवान] C) Doklam [डोकलाम] 152 152
B) D) 152 152

SWAMI VIVEKANAND MAHAVIDYALAYA

MUKRAMABAD TO, MUKHED, DIST. NANDED

College code 152

Name of the Examination : Summer Examination – 2020					
Name of Subject:			MILITARY SCIENCE		
Class:	BA Second Year		Semester :	III	
Paper title and Paper No.			Modern Warfare - V (New)		
Time:	01 Hours	Date:	Maximum Marks:		40

1.	What are the main principles of war?				
	A.	04			
	B.	08			
	C.	10			
	D.	06			

	युद्धाचे प्रमुख तत्त्वे किती आहेत?				
	A.	04			
	B.	08			
	C.	10			
	D.	06			

2.	One of the following is the not cause of the limited war?				
	A.	Mobility			
	B.	Boundaryism			
	C.	Religious and ethnic conflicts			
	D.	Intervention			

	पुढीलपैकी एक मर्यादित युद्धाचे कारण नाही.				
	A.	शिघ्रता			
	B.	सीमावाद			
	C.	धार्मिक व जातीय संघर्ष			
	D.	हस्तक्षेप			

3.	One of the following is the element of total warfare				
	A.	Economy of force			
	B.	Scientific and technical components			
	C.	Moral Impression			
	D.	None of these			

Question 1: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

Question 2: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

Question 3: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

Question 4: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

Question 5: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

Question 6: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

Question 7: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

खालीलपैकी एक सर्वकष युद्धाचा घटक आहे.

A. बळाचा हिशोबी वापर

B. वैज्ञानिक व तांत्रिक घटक

C. नैतिक ठसा

D. वरीलपैकी नाही

4. On what day did the America nuclear bomb attack the Japanese city of Hiroshima?

A. 9 August 1945

B. 18 July 1945

C. 6 August 1945

D. 20 October 1950

अमेरिकेने जपानच्या हिरोशिमा शहरावर कोणत्या दिवशी अणुबॉम्बचा हल्ला केला होता?

A. 9 ऑगस्ट 1945

B. 18 जुलै 1945

C. 6 ऑगस्ट 1945

D. 20 आक्टोबर 1950

5. Nepam Bom is related with which war?

A. Nuclear

B. Chemical

C. Biological

D. Electronic

नेपाम बॉम्ब कोणत्या युद्धाशी संबंधित आहे?

A. आण्विक

B. रासायनिक

C. जैविक

D. इलेक्ट्रॉनिक

6. What are the main types of chemical tools?

A. 03

B. 04

C. 05

D. 06

रासायनिक साधनांचे मुख्य किती प्रकार आहेत?

A. 03

B. 04

C. 05

D. 06

7.	What is given special importance in electronic warfare?	
	A.	The actual battle
	B.	Arms supply system
	C.	Allied co-operation war
	D.	Observation
	इलेक्ट्रॉनिक युद्धामध्ये कोणत्या गोष्टीला विशेष महत्त्व दिले जाते?	
	A.	वास्तविक लढाई
	B.	शस्त्र पुरवठा प्रणाली
	C.	युद्धात मित्र देशाचे सहकार्य
	D.	टेहळणी
8.	None of the following is an electronic warfare tool.	
	A.	Radio wave
	B.	Virus
	C.	Radar
	D.	X-ray
	खालीलपैकी एक इलेक्ट्रॉनिक युद्धाचे साधन नाही.	
	A.	रेडिओ लहरी
	B.	विषाणू
	C.	रडार
	D.	क्ष-किरण
9.	None of the following is a war principle.	
	A.	Arms race
	B.	Cooperation
	C.	Mobility
	D.	Morale
	पुढीलपैकी एक युद्ध तत्व नाही	
	A.	शस्त्रास्त्र स्पर्धा
	B.	सहकार्य
	C.	गतिशीलता
	D.	मनोर्षय
10	One of the following is the cause of the limited war.	
	A.	Offensive action
	B.	Administration
	C.	The Revolution of Modernity
	D.	All of the above

	खालीलपैकी एक मर्यादित युद्धाचे कारण आहे.	
A.	आक्रमक कार्यवाही	
B.	प्रशासन व्यवस्था	
C.	आधुनिकतेची क्रांती	
D.	वरीलपैकी सर्व	
11.	How many causes of war?	
A.	10	
B.	08	
C.	05	
D.	03	
	युद्धाची किती कारणे आहेत?	
A.	10	
B.	08	
C.	05	
D.	03	
12.	One of the following is a limited war element.	
A.	Surprise action	
B.	De-centralization	
C.	Weapons	
D.	Offensive action	
	खालीलपैकी एक मर्यादित युद्धाचा घटक आहे.	
A.	अचानक कृती	
B.	वि-केंद्रीकरण	
C.	शस्त्रास्त्रे	
D.	आक्रमक कार्यवाही	
13.	Where the America conducted the first nuclear test?	
A.	California	
B.	New Jersey	
C.	New York	
D.	Washington	
	अमेरिकेने प्रथम अणुचाचणी कोठे केली?	
A.	कॅलिफोर्निया	
B.	न्यू जर्सी	
C.	न्यूयॉर्क	
D.	वाशिंग्टन	

14.	One of the following is an element of chemical warfare.	
	A.	Actionomycetes
	B.	Bacteria
	C.	Rickettsia
	D.	Toxic
	खालीलपैकी एक रासायनिक युद्धाचा घटक आहे.	
	A.	एक्टिनो माइसिटस
	B.	बॅक्टेरिया
	C.	रिकेट सिओ
	D.	टॉक्सीक
15.	How many types of electronic warfare tools are there?	
	A.	04
	B.	02
	C.	08
	D.	06
	इलेक्ट्रॉनिक युद्धतंत्रातील साधने किती प्रकारात विभागण्यात आलेली आहेत?	
	A.	04
	B.	02
	C.	08
	D.	06
16	One of the following is a major cause of war.	
	A.	Economic
	B.	Military Agreement
	C.	Arms Competition
	D.	None of the above
	खालीलपैकी एक युद्धाचे कारण आहे.	
	A.	आर्थिक
	B.	लष्करी करार
	C.	शस्त्र स्पर्धा
	D.	वरीलपैकी नाही
17	None of the following is an element of limited warfare?	
	A.	Target
	B.	Weapons
	C.	Nuclear Bomb
	D.	Geographical Area

Swami
Muhram

	खालीलपैकी एक मर्यादित युद्धाचा घटक नाही	
A.	उमेय	
B.	शस्त्रास्त्रे	
C.	अणुबॉम्ब	
D.	भौगोलिक क्षेत्र	
18.	In what year did the America research super tear gas?	
A.	1919	
B.	1945	
C.	1950	
D.	1928	
	अमेरिकेने कोणत्या वर्षीत सुपरटिअर गॅसचे संशोधन केले?	
A.	1919	
B.	1945	
C.	1950	
D.	1928	
19.	Electronic warfare was first used in which war?	
A.	Phokland War	
B.	Iraq-America War	
C.	Vietnam War	
D.	Korean War	
	इलेक्ट्रॉनिक युद्धतंत्राचा सर्वप्रथम वापर कोणत्या युद्धात करण्यात आला होता?	
A.	फॉकलंड युद्ध	
B.	इराक-अमेरिका युद्ध	
C.	व्हियतनाम युद्ध	
D.	कोरियन युद्ध	
20.	On what day did the America conduct the first nuclear test?	
A.	6 Aug. 1945	
B.	18 July 1945	
C.	9 Aug. 1945	
D.	1 Oct. 1950	
	अमेरिकेने प्रथम अणुस्फोट चाचणी कोणत्या दिवशी केली?	
A.	6 ऑगस्ट 1945	
B.	18 जुलै 1945	
C.	9 ऑगस्ट 1945	
D.	1 ऑक्टोबर 1950	

21	One of the following is the conventional weapons?	
	A	Submarine
	B	Radar
	C	Missile
	D	Gun
	पुढीलपैकी एक पारंपरिक हतियार आहे	
	A	घाणबुटी
	B	रडार
	C	होपणासत्र
	D	बंदूक
22	In which year did India conduct its first Nuclear test?	
	A	13 May 1998
	B	18 May 1974
	C	11 May 1998
	D	28 May 1998
	कोणत्या वर्षी भारताने पहिली अणुस्फोट चाचणी केली?	
	A	13 मे 1998
	B	18 मे 1974
	C	11 मे 1998
	D	28 मे 1998
23	In which year did China conduct its first nuclear test?	
	A	1950
	B	1960
	C	1964
	D	1974
	कोणत्या वर्षी चीनने पहिली अणुस्फोट चाचणी केली?	
	A	1950
	B	1960
	C	1964
	D	1974
24	One of the following in the conventional weapons.	
	A	Missile
	B	Hydrogen Bomb
	C	Nippon Bomb
	D	Bow Arrow

	खालीलपैकी एक पारंपारिक शस्त्रास्त्र आहे.	
	A.	क्षेपणास्त्र
	B.	हैड्रोजन बॉम्ब
	C.	नेपॉन बॉम्ब
	D.	धनुष्य बाण
25	Where is the nuclear power plant in India?	
	A.	Tarapur
	B.	Kundankulam
	C.	Kalapkkam
	D.	All of above
	भारतामध्ये अणुऊर्जा प्रकल्प कोठे आहे?	
	A.	तारापूर
	B.	कुंडाकूलम
	C.	कलपक्कम
	D.	वरील सर्व
26	How many countries are members of the organization for the prohibition of chemical weapons?	
	A.	193
	B.	192
	C.	117
	D.	52
	रासायनिक शस्त्र प्रतिबंध संघटनेचे किती देश सदस्य आहेत?	
	A.	193
	B.	192
	C.	117
	D.	52
27	Where is the head quarter of the Chemical Weapons Prevention Association?	
	A.	Vienna
	B.	New York
	C.	Hague
	D.	Paris
	रासायनिक शस्त्र प्रतिबंध संघटनेचे मुख्यालय कोठे आहे?	
	A.	व्हिएन्ना
	B.	न्यूयॉर्क
	C.	हेग
	D.	पॅरीस

28	How many countries are members of the International Atomic Energy Agency?
A	171
B	163
C	117
D	94
	अंतरराष्ट्रीय परमाणु ऊर्जा आयोग के सदस्य कितने हैं?
A	171
B	163
C	117
D	94
29	Which organization is working to establish world peace & security?
A	NATO
B	SAARC
C	ASEAN
D	UNO
	जगतिक शांति व सुरक्षित स्थापित करवाने के लिये कौनसा संगठन कार्य करता है?
A	नाटो
B	सार्क
C	आसियान
D	यू.एन.
30	One of the following is the author of 'On War'.
A	Mao-Tse-Tung
B	Carl Klauzowitz
C	Spikamen
D	Dahet
	खाली में से एक 'ऑन वॉर' के लेखक है।
A	माओ त्से तुंग
B	कार्ल क्लॉज़ोवित्ज़
C	स्पिकमैन
D	दाहैट
31	Which war is the satellite related to?
A	Physiological
B	Nuclear
C	Biological
D	Electronic

उपग्रह के कोणत्या पद्धतीचे लक्षित आहे?

- A. नवतंत्रिक
- B. ज्ञानिक
- C. वैदिक
- D. इलेक्ट्रॉनिक

32 Which is India's first satellite?

- A. Bhaskar
- B. Aryabhata
- C. G-Sat Thirty
- D. Resat Two BR-1

भारताचा पहिला उपग्रह कोणता आहे?

- A. भास्कर
- B. आर्यभट्ट
- C. जी सॅट-30
- D. रिसेट-2 बी आर-1

33 In what year was electronic warfare first used?

- A. 1982
- B. 1945
- C. 1991
- D. 1999

कोणत्या वर्षी इलेक्ट्रॉनिक युद्ध पद्धतीचा प्रथम वापर करण्यात आला?

- A. 1982
- B. 1945
- C. 1991
- D. 1999

34 In which year Russia approved a ban on chemical weapons reductions?

- A. 1991
- B. 1995
- C. 1961
- D. 1979

कोणत्या वर्षी रशियाने रासायनिक शस्त्रास्त्रे कपात व बंदीला मान्यता दिली?

- A. 1991
- B. 1995
- C. 1961
- D. 1979

35	In which year Russia conducted its first nuclear test?	
	A.	August 1949
	B.	July 1945
	C.	October 1964
	D.	May 1974
	कोणत्या वर्षी रशियाने प्रथम अणुस्फोट चाचणी केली?	
	A.	ऑगस्ट 1949
	B.	जुलै 1945
	C.	ऑक्टोबर 1964
	D.	मे 1974
36	One of the following is the principle of war?	
	A.	Propaganda mechanism
	B.	Territorial expansion
	C.	Security
	D.	Direct interference
	पुढीलपैकी एक युद्ध तत्व आहे.	
	A.	प्रसार यंत्रणा
	B.	क्षेत्रीय विस्तार
	C.	सुरक्षा
	D.	प्रत्यक्ष हस्तक्षेप
37	Where is the headquarters of the International Atomic Energy Agency?	
	A.	Geneva
	B.	Vienna
	C.	Paris
	D.	Moscow
	आंतरराष्ट्रीय अणुऊर्जा आयोगाचे मुख्यालय कोठे आहे?	
	A.	जिनेव्हा
	B.	व्हियन्ना
	C.	पॅरीस
	D.	मास्को
38	In which warfare related bromobenzyl cyanide?	
	A.	Biological warfare
	B.	Limited warfare
	C.	Chemical warfare
	D.	Psychological warfare

This question paper contains 2 printed pages.

HA—97—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Third Semester) EXAMINATIONS

MAY/JUNE, 2022

MILITARY SCIENCE

Paper V

(Chhatrapati Shivaji Maharaj as a Nation Builder)

(Tuesday, 7-6-2022)

Time : 2.00 p.m. to 4.30 p.m.

Time—2½ Hours

Maximum Marks—50

- N.B. :— (i) Attempt *all* questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the concept of Hindavi Swarajya.
हिंदवी स्वराज्य संकल्पना स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss on the rise of Maratha Power.

मराठा सत्तेचा उदय याबद्दल चर्चा करा.

2. Explain the role of Jijabai in making of Shivaji.
शिवाजीच्या जडणघडणीतील जिजाबाईचे कार्य स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write on the Raid on Shahistekhan.

शाहीस्तेखानावरील हल्ला याविषयी लिहा.

PRO

WT

(2)

RA—97—2022

3. Explain Jawali Incident.

10

जावळीवरील हल्ला स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss on the Loot of Surat.

सूरत लूट याविषयी चर्चा करा.

4. Explain the Shivaji and Mughal conflict.

10

शिवाजी आणि मोगल संघर्ष स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Evaluation of Chhatrapati Shivaji's function.

छत्रपती शिवाजीच्या कार्याचे मुल्यमापन करा.

5. Write short notes on any *two* of the following :

10

(i) Treaty of Purander

(ii) Afzal Khan

(iii) Dadoji Konddeva

(iv) Oath at Rayreshwar.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) पूरंदरचा तह

(ii) अफजल खान

(iii) दादोजी कोंडदेव

(iv) रायेश्वरची शपथ.

RA—97—2022

2

This question paper contains 5 printed pages]

S—77—2018

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Fourth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

MILITARY SCIENCE

Paper VII

(Defence Organisation of India)

(MCQ + Theory)

(Tuesday, 20-3-2018)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—10+30=40

- N.B. :- (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

10

1. (1) ..... is role of Infantry.
(A) Attack and Defence
(B) Surprise
(C) Leadership
(D) Wide Range of Action
..... हे पायदळाचे कार्य आहे.
(A) आक्रमण व संरक्षण
(B) अचानकपना
(C) नेतृत्व
(D) गोळा-बारीचे विस्तृत कार्यक्षेत्र

P.T.O.

- (2) ..... is one of the Indian Artillery Gun.
- (A) M-7 (B) M-48
(C) Boforse (D) M-110
- ..... ही भारतीय तोफखान्यातील गण आहे.
- (A) एम-7 (B) एम-48
(C) बोफोर्स (D) एम-110
- (3) A.S.C. means .....
- (A) Army Support Chain
(B) Army Supply Core
(C) Army Submarine Core
(D) None of the above
- ए.एस.सी. म्हणजे .....
- (A) सेना सहाय्य विभाग
(B) सेना पुरवठा विभाग
(C) सेना पाणबुडी विभाग
(D) वरीलपैकी नाही
- (4) ..... is the Defence Minister of India.
- (A) Arun Jaitley (B) Suresh Prabhu
(C) Sushma Swaraj (D) Nirmala Sitharaman
- ..... हे भारताचे संरक्षण मंत्री आहे.
- (A) अरुण जेटली (B) सुरेश प्रभू
(C) सुषमा स्वराज (D) निर्मला सितारामन
- (5) ..... submarine developed under program Make in India.
- (A) INS Kalvari (B) INS Sindhugosh
(C) INS Arihant (D) INS Chakra

..... ही पाणबुडी मेक-इन-इंडिया कार्यक्रमा अंतर्गत विकसित केलेली आहे.

- (A) आय. एन. एस. कलावरी
- (B) आय. एन. एस. सिंधूघोष
- (C) आय. एन. एस. अरिहंत
- (D) आय. एन. एस. चक्र

(6) Who is the present Chief of Indian Navy ?

- (A) Admiral R. K. Dhavan
- (B) Admiral Sunil Lamba
- (C) Admiral Arun Prakash
- (D) None of the above

सध्या भारतीय नौदलाचे प्रमुख कोण आहेत ?

- (A) अॅडमिरल आर. के. धवन
- (B) अॅडमिरल सुनिल लांबा
- (C) अॅडमिरल अरुण प्रकाश
- (D) वरीलपैकी नाही

(7) ..... is a characteristic of Airforce.

- (A) Strategical Role
- (B) Race and Observation
- (C) Tactical Role
- (D) Field Work

..... हे हवाई दलाचे वैशिष्ट्य आहे.

- (A) सामरिक कार्य
- (B) पाहणी व निरीक्षण
- (C) टॅक्टिकल
- (D) मार्चेबंदी

- (8) Which is the first Indian Tank ?
- (A) T-90 (B) M-60
(C) Vijayanta (D) Arjun
- पहिला भारतीय बनावटीचा रणगाडा कोणता ?
- (A) टी-90 (B) एम-60
(C) विजयंता (D) अर्जून
- (9) Find the odd pair :
- (A) Army — General
(B) Air Force — Air Chief Marshal
(C) Navy — Admiral
(D) President — Chief of Artillery
- असंबंध जोडी ओळखा :
- (A) स्थलसेना — जनरल
(B) हवाई दल — एअर चीफ मार्शल
(C) नौदल — अॅडमिरल
(D) राष्ट्रपती — तोफखानादल प्रमुख
- (10) Find the odd fighter plane of Indian Airforce :
- (A) F-16 (B) Sukhoi-30
(C) Miraj-2000 (D) Mig-29
- भारतीय हवाई दलाशी असंबंधित लढाऊ विमान ओळखा :
- (A) एफ-16 (B) सुखोई-30
(C) मिराज-2000 (D) मिग-29

Theory

2. Explain the characteristics of Infantry.

10

पायदळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the role of Indian Navy.

भारतीय नौदलाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

This question paper contains 4 printed pages|

B—102—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Fourth Semester) (Backlog) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(New Pattern)

MILITARY SCIENCE

Paper VII

(Modern Warfare)

(MCQ + Theory)

(Tuesday, 15-10-2019)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

MCQ

10

1. (1) ..... is a Military Organization.

(A) SAARC

(B) NATO

(C) G-20

(D) G-8

..... हे लष्करी संघटन आहे.

(अ) सार्क

(ब) नाटो

(क) जी-20

(ड) जी-8

(2) ..... is an Air to Air attack missile.

(A) AKASH

(B) NAG

(C) PRUTHVI

(D) BABAR

..... हे हवेतल्या हवेत मारा करणारे क्षेपणास्त्र आहे.

(अ) आकाश

(ब) नाग

(क) पृथ्वी

(ड) बाबर

P.T.O.

WT

- (3) Shiwaji Maharaj used ..... war technique.
 (A) Missile (B) Economical
 (C) Guerilla (D) Chemical
 शिवाजी महाराजांनी ..... या युद्धतंत्राचा वापर केला.
 (अ) क्षेपणास्त्र (ब) आर्थिक
 (क) गणिमी (ड) रासायनिक
- (4) Which warfare is related with tax system?
 (A) Cold (B) Psychological
 (C) Guerilla (D) Economical
 कर व्यवस्था ही कोणत्या युद्धपद्धतीची संबंधीत आहे ?
 (अ) शीत (ब) माणसशास्त्रीय
 (क) गणिमी (ड) आर्थिक
- (5) ..... is a biological warfare impact.
 (A) *Bacillus anthracis* (B) Tear Gas
 (C) Blindness (D) Heart Attack
 ..... हे जैविक युद्धपद्धतीचे परिणाम आहेत.
 (अ) बेसिलस एन्थ्रेसिस (ब) अश्रुधुर
 (क) अंधत्व (ड) हृदयविकाराचा झटका
- (6) ..... is a type of psychological warfare.
 (A) Hit and Run (B) Propaganda
 (C) Traped (D) None of these
 ..... हे माणसशास्त्रीय युद्धपद्धतीचा प्रकार आहे.
 (अ) मारा करणे आणि पळणे (ब) प्रचार
 (क) जाळ्यात अडकवणे (ड) यापैकी नाही

(7) Find the odd element :

- (A) PRUTHVI (B) TRISHUL
(C) ARJUN (D) AGANI

असंबंध घटक ओळखा :

- (अ) पृथ्वी (ब) त्रिशूल
(क) अर्जुन (ड) अग्नी

(8) Which were the two Superpowers of cold period ?

- (A) Pakistan—India (B) Japan—China
(C) Britain—France (D) USA—Soviet Russia

शीत युद्धकालीन कोणत्या दोन महासत्ता होत्या ?

- (अ) पाकिस्तान—भारत (ब) जपान—चीन
(क) ब्रिटन—फ्रान्स (ड) अमेरिका—सोविएट रशिया

(9) Odd man out :

- (A) Guerilla warfare (B) Shiwaji
(C) Mao (D) A.T. Mahan

असंबंध ओळखा :

- (अ) गुरीला युद्धपद्धती (ब) शिवाजी
(क) माओ (ड) ऐ.टी. महान

(10) Odd man out :

- (A) Psychological warfare (B) Radar
(C) TV (D) Newspaper

असंबंध ओळखा :

- (अ) माणसशास्त्रीय युद्धपद्धती (ब) रडार
(क) टिवी (ड) वृत्तपत्रे

Theory

2. Discuss on NATO military organization.
नाटो या लष्करी संघटनेवर चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the psychological warfare.

माणसशास्त्रीय युद्धपद्धती स्पष्ट करा.

3. Write in detail India's missile programme.
भारताचा क्षेपणास्त्र कार्यक्रमावर सविस्तर लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the effects of Biological Warfare.

जैविक युद्धतंत्राचे परिणाम स्पष्ट करा.

4. Write short notes on any *two* of the following :

- (i) WARSAW
- (ii) Nag Missile
- (iii) Concept of Economical Warfare
- (iv) Shiwaji.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) वार्सा
- (ii) नाग क्षेपणास्त्र
- (iii) आर्थिक युद्धपद्धतीची संकल्पना
- (iv) शिवाजी.

SWAMI VIVEKANAND MAHAVIDYALAYA
MUKRAMABAD TO. MUKHES, DIST. NANDIED

College code 132

Name of the Examination : Summer Examination - 2020

Name of Subject:	MILITARY SCIENCE		
Class:	BA Second Year	Semester	IV
Paper title and Paper No.	Modern Warfare - VII (New)		
Time:	01 Hours	Date:	
		Maximum Marks:	40

1.	How many types of missiles?	
	A.	Four
	B.	Three
	C.	Six
	D.	Five
	क्षेपणारक्षे किती प्रकार आहेत?	
	A.	चार
	B.	तीन
	C.	सहा
	D.	पाच
2.	Which was the effects of Economic warfare.	
	A.	Currency inflation
	B.	Compulsory Saving
	C.	Deduction of Loan
	D.	All of above
	आर्थिक युद्धामुळे कोणते परिणाम होतात	
	A.	घटकन फुगवटा
	B.	अनिवार्य बचत
	C.	कजोमचे कपात
	D.	वरीलपैकी सर्त
3.	Which one of the following was not related to military organization?	
	A.	NATO
	B.	CENTO
	C.	SAARC
	D.	WARSAW

Dr. Mahavi

खालीलपैकी एक लष्करी संघटनेशी संबंधित नाही

- A नाटो
- B सिन्टो
- C सार्क
- D वॉरसो

4. Which of the following is an element of psychological warfare?

- A Propaganda
- B Rumour
- C Brain washing
- D All of above

खालीलपैकी कोणता मानसशास्त्रीय युद्ध पद्धतीचा घटक आहे?

- A प्रचार
- B अफवा
- C बुद्धीभेद
- D वरीलपैकी सर्व

5. What are the types of biological warfare attacks?

- A Four
- B Two
- C Three
- D Eight

जैविक युद्ध पद्धतीच्या आक्रमणाचे प्रकार किती आहेत?

- A चार
- B दोन
- C तीन
- D आठ

6. 'Bacillus Anthracis' are related to which warfare?

- A Psychological warfare
- B Nuclear warfare
- C Biological warfare
- D Electronic warfare

बेसिलस एन्थ्रेसिस कोणत्या युद्धाशी संबंधित आहे?

- A मानसशास्त्रीय पद्धती
- B आण्विक युद्धपद्धती
- C जैविक युद्धपद्धती
- D इलेक्ट्रॉनिक युद्धपद्धती

7	Which one of the Anti-Tank Missiles of India?	
	A.	Naag
	B.	Aakash
	C.	Trishul
	D.	Agni
	खालीलपैकी कोणते एक भारताचे रणगाड्यांमधील क्षेपणास्त्र आहे?	
	A.	नाग
	B.	आकाश
	C.	त्रिशूल
	D.	अग्नी
8	In which year was NATO established?	
	A.	1945
	B.	1949
	C.	1954
	D.	1955
	कोणत्या वर्षी नाटो संघटनेची स्थापना झाली?	
	A.	1945
	B.	1949
	C.	1954
	D.	1955
9	What is the principle of Guerilla Warfare?	
	A.	Leadership
	B.	Organization
	C.	Discipline
	D.	All of above
	गनिमी युद्ध पद्धतीचे कोणते तत्व आहे?	
	A.	नेतृत्व
	B.	संघटना
	C.	शिस्त
	D.	वरील सर्व
10.	Where is the NATO headquarters?	
	A.	Washington
	B.	Paris
	C.	New York
	D.	Brussels

	नाटो संघटनेचे मुख्यालय कोठे आहे?	
	A.	वॉशिंग्टन
	B.	पॅरीस
	C.	न्यूयॉर्क
	D.	ब्रुसेल्स
11.	In what year was the SEATO founded?	
	A.	September 1954
	B.	January 1949
	C.	October 1945
	D.	May 1955
	सिएटोची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?	
	A.	सप्टेंबर 1954
	B.	जानेवारी 1949
	C.	ऑक्टोबर 1945
	D.	मे 1955
12.	One of the following is the related of biological warfare	
	A.	Bacteria
	B.	Fungi
	C.	Virus
	D.	All of above
	खालीलपैकी एक जैविक युद्ध पद्धतीशी संबंधित आहे?	
	A.	बॅक्टेरिया
	B.	फंगल
	C.	विषाणू
	D.	वरील सर्व
13.	There are many types of psychological warfare propaganda?	
	A.	Two
	B.	Four
	C.	Eight
	D.	Ten
	मानसशास्त्रीय युद्धपद्धतीत प्रचाराचे किती प्रकार आहेत?	
	A.	दोन
	B.	चार
	C.	आठ
	D.	दहा

14	In what year was the waraw pact founded?	
	A	24 October 1945
	B	1 January 1949
	C	14 May 1955
	D	22 September 1954
	वॉरॉ-पॅक्टची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?	
	A	24 ऑक्टोबर 1945
	B	1 जानेवारी 1949
	C	14 मे 1955
	D	22 सप्टेंबर 1954
15	Which warfare is related with hit and run?	
	A	Total warfare
	B	Limited warfare
	C	Psychological warfare
	D	Guerilla warfare
	'हल्ला करणे व परत पळणे' हे कोणत्या युद्ध पद्धतीशी संबंधित आहे?	
	A	सर्वकष युद्धपद्धती
	B	मर्यादित युद्धपद्धती
	C	मानसशास्त्रीय युद्धपद्धती
	D	गनिमी युद्धपद्धती
16	In which year did Pakistan become a member of SEATO?	
	A	1954
	B	1965
	C	1971
	D	1960
	पाकिस्तान सिंघटनेचा सदस्य कोणत्या वर्षी झाला?	
	A	1954
	B	1965
	C	1971
	D	1960
17	In which year was CENTO established?	
	A	1949
	B	1954
	C	1955
	D	1960

सेन्टोची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?	
A	1949
B	1954
C	1955
D	1960
18. Which of the following warriors is related to Guerrilla warfare?	
A.	Machinder
B.	Mac-Tse-Tung
C.	A.T. Mahan
D.	Carl Hosefar
खालीलपैकी कोणता योद्धा गलिनी युद्धाशी संबंधित आहे?	
A.	मॅकिंडर
B.	मॅक-त्से-तुंग
C.	ए. टी. महान
D.	कार्ल होशफर
19. One of the following missiles is related to India-Russia?	
A.	Pruthvi
B.	Naag
C.	Aakash
D.	Brahmos
खालीलपैकी एक क्षेपणास्त्र भारत-रुशियाशी संबंधित आहे.	
A.	पृथ्वी
B.	नाग
C.	आकाश
D.	ब्रह्मोस
20. What is I.C.B.M. meaning?	
A.	Inter continental Ballistic missile
B.	International centre of Ballistic missile
C.	Indian centre for Ballistic missile
D.	None of the above
आय.सी.बी.एम. चा अर्थ काय आहे?	
A.	आंतरखंडीय बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्र
B.	आंतरराष्ट्रीय बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्र केंद्र
C.	बॅलिस्टिक क्षेपणास्त्राचे भारतीय केंद्र
D.	वरीलपैकी नाही

21	Chhatrapati Shivaji is associated with which method of warfare?	
	A.	Psychological warfare
	B.	Biological warfare
	C.	Gurilla warfare
	D.	Nuclear warfare
	छत्रपती शिवाजी कोणत्या युद्धपद्धतीशी संबंधित आहे?	
	A.	मानसशास्त्रीय युद्धपद्धती
	B.	जैविक युद्धपद्धती
	C.	गणिगी युद्धपद्धती
	D.	आण्विक युद्धपद्धती
22	Which of the following is a China Missile?	
	A.	YJ-18
	B.	Cruze
	C.	RT-20
	D.	Astra
	खालीलपैकी कोणते चीनचे क्षेपणास्त्र आहे?	
	A.	YJ-18
	B.	क्रुझ
	C.	RT-20
	D.	अस्त्र
23	Where the WARSAW-PACT Agreement was established?	
	A.	Iraq
	B.	Poland
	C.	Denmark
	D.	Moscow
	वॉर्सा कराराची स्थापना कोठे झाली आहे?	
	A.	इराक
	B.	पोलंड
	C.	डेन्मार्क
	D.	मास्को
24	How many countries are members of NATO?	
	A.	08
	B.	20
	C.	30
	D.	15

	नाटो संघटनेचे किती देश सदस्य आहेत?	
	A.	08
	B.	20
	C.	30
	D.	15
25	What is the first military organization?	
	A.	United Nation Organization
	B.	United Nation
	C.	Non-alignment movement
	D.	North Atlantic Treaty Organization
	पहिली लष्करी संघटना कोणती आहे?	
	A.	संयुक्त राष्ट्र संघटना
	B.	राष्ट्र संघ
	C.	अलिप्तता चळवळ
	D.	उत्तर अटलांटिक करार संघटना
26	Which of the following is a Russian missile?	
	A.	SS-400
	B.	SS-18
	C.	Kh-55
	D.	All of above
	खालीलपैकी कोणते रशियन क्षेपणास्त्र आहे?	
	A.	SS-400
	B.	SS-18
	C.	Kh-55
	D.	वरीलपैकी सर्व
27	In which year the biological weapons convention was signed?	
	A.	1945
	B.	1972
	C.	1999
	D.	1991
	जैविक शस्त्रास्त्र प्रतिबंधक करार कोणत्या वर्षी झालेला आहे?	
	A.	1945
	B.	1972
	C.	1999
	D.	1991

28	From which year did the Indian Missiles program beginning?	
	A.	1988
	B.	1947
	C.	1983
	D.	1950
	भारतीय क्षेपणास्त्र कार्यक्रम कोणत्या वर्षापासून सुरु झाला?	
	A.	1988
	B.	1947
	C.	1983
	D.	1950
29	One of the following is India's first missile?	
	A.	Prithvi
	B.	Agni
	C.	Naag
	D.	Trishul
	खालीलपैकी एक भारताचे पहिले क्षेपणास्त्र आहे?	
	A.	पृथ्वी
	B.	अग्नी
	C.	नाग
	D.	त्रिशूल
30	Which of the following is a tool of psychological warfare?	
	A.	Personal contact
	B.	Movies
	C.	Newspaper
	D.	All of above
	खालीलपैकी कोणते मानसशास्त्रीय युद्धपध्तीचे साधन आहे?	
	A.	वैयक्तिक संपर्क
	B.	सिनेमा
	C.	वृत्तपत्र
	D.	वरीलपैकी सर्व
31	There are so many methods of Guerrilla warfare?	
	A.	Two
	B.	Three
	C.	Four
	D.	Five

	गनिमी युद्धाच्या किती पद्धती आहेत?	
	A.	दोन
	B.	तीन
	C.	चार
	D.	पाच
32	In which year Pakistan became a member of the Cento?	
	A.	1947
	B.	1949
	C.	1955
	D.	1965
	कोणत्या वर्षी पाकिस्तान 'सेन्टो' चा सदस्य झाला?	
	A.	1947
	B.	1949
	C.	1955
	D.	1965
33	One of the following is an intercontinental ballistic missile.	
	A.	Agni-V
	B.	Trushal
	C.	Nag
	D.	Dhanushya
	खालीलपैकी एक आंतर खंडीय क्षेपणास्त्र आहे.	
	A.	अग्नी-5
	B.	त्रिशूल
	C.	नाग
	D.	धनुष्य
34	Which of the following is characteristic of the cold war?	
	A.	Ideological conflict
	B.	The rise of military organization
	C.	Balance of power
	D.	All of the above
	खालीलपैकी कोणते शीतयुद्धाचे वैशिष्ट्य आहे?	
	A.	वैचारिक संघर्ष
	B.	लष्करी संघटनांचा उदय
	C.	शक्ती संतुलन
	D.	वरीलपैकी सर्व

35	Where is Missile Testing Centre in India?	
	A.	Mumbai
	B.	Odisha
	C.	New Delhi
	D.	Bengalure
	भारतामध्ये क्षेपणास्त्र चाचणी केंद्र कोठे आहे?	
	A	मुंबई
	B.	ओडिसा
	C.	नवी दिल्ली
	D.	बेंगलुरु
36	How many countries were members of the Warsa-Pact?	
	A.	08
	B.	30
	C.	27
	D.	15
	वॉर्सा कराराचे किती देश सदस्य होते?	
	A.	08
	B.	30
	C.	27
	D.	15
37	One of the following countries is not a member of Warsaw Pact.	
	A.	Poland
	B.	Hungary
	C.	France
	D.	Romania
	खालीलपैकी एक देश वॉर्सा कराराचा सदस्य नाही.	
	A	पोलंड
	B.	हंगेरी
	C.	फ्रान्स
	D.	रोमानिया
38	To which country does Mao-Tse-Tung belong?	
	A.	Russia
	B.	America
	C.	Germany
	D.	China

	माओ-त्से-तुंग कोणत्या देशाशी संबंधित आहे?
A.	रशिया
B.	अमेरिका
C.	जर्मनी
D.	चीन
39	Which of the following is not an American Missile?
A.	AIM-7 Sparrow
B.	FGM-148 Javelin
C.	Rim-66 Standard
D.	SS-400 Triumph
	पुढीलपैकी कोणते अमेरिकन क्षेपणास्त्र नाही?
A.	एआयएम-7 स्पॅरो
B.	एफजीएम-148 जेवेलीन
C.	आरआयएम-66 स्टॅन्डर्ड
D.	एसएस 400 ट्रायम्फ
40	..... is elements of power of economic war.
A.	Industrial capacity and development
B.	Food grain stocks and supplies
C.	Foreign currency
D.	all of the above
	आर्थिक युद्ध सामर्थ्याचे _____ घटक आहेत.
A.	औद्योगिक क्षमता व विकास
B.	अन्नधान्य साठ व पुरवठा
C.	परकीय चलन
D.	वरीलपैकी सर्व

This question paper contains 2 printed pages

RA—117—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Year) (Fourth Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

(New Syllabus)

MILITARY SCIENCE

Paper-VII

(Chhatrapati Shivaji's Military System and War)

(Wednesday, 8-6-2022)

Time : 2.00 p.m. to 4.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

- N.B. :— (i) Attempt All questions.
(ii) All questions carry equal marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the Guerillia Warfare. 10
गनिमीकावा युद्धपद्धती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the structure of Forts.

किल्याची रचना स्पष्ट करा.

2. Explain Maratha War of Independence. 10
मराठा स्वातंत्र्य संग्राम स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write on the Shivaji's Navy.

शिवाजीच्या नौदलाबद्दल लिहा.

3. Write on Maharani Tarabai. 10
महाराणी ताराबाईविषयी लिहा.

P.T.O

Or

(किंवा)

Write the importance of fort.

किल्याचे महत्त्व लिहा.

4. Explain "Shivaji as a leader".

10

"शिवाजी एक नेतृत्व" स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write on the Organisation of Maratha Army.

मराठा घामदळ संगठनाविषयी सविस्तर लिहा.

5. Write short notes on any *two* of the following :

10

(i) Raje Sambhaji

(ii) Shivaji's Discipline

(iii) Rajaram

(iv) Aurangzeb.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात लिहा :

(i) राजे संभाजी

(ii) शिवाजीची शिस्त

(iii) राजाराम

(iv) औरंगजेब.